

BEERTA – BARTHOLOMEUSKERK

Tijdens de restauratie in 1961 werd in het zuidportaal een gedenksteen blootgelegd met de inscriptie:

'[DO] ALS ME SCHREF M IIIII DEERT LECHT ERSTE STEIN UPDACH NA SU[N]JT MARCUS'

In de 15e eeuw moesten de Beertsters, gedwongen door de oprukkende Dollard, uitwijken naar hogere gronden. In 1506, aldus de inscriptie, begon men daar met de bouw van een nieuwe kerk. Hiervoor werd o.a. tufsteen gebruikt van de vervallen kerk van Ulsda. Het werd een indrukwekkende kerk; laatgotisch van stijl met zes hoge overwelfde traveeën en een recht gesloten koor. Op basis van Ter Apelse archieven (1509 *de hillige kercke Sancti Bartolomei'*) en vermeldingen op pastoor- en predikant zegels uit 1469 en 1603, wordt aangenomen dat de kerk oorspronkelijk aan Bartholomeus was gewijd.

Het exterieur is in de loop der tijden flink gewijzigd. Toen de onderkant van de muren werd blootgelegd bij de restauratie van 1961 kwamen fundamente van de originele steunberen tevoorschijn. De grootte van de steunberen, 180 x100 cm, is een indicatie voor de maatvoering van de oorspronkelijke gewelven. Deze gewelven zijn in 1783 ingestort. In dat jaar wordt vermeld: *'dat onse kercke op sondag in den jaere den 3 augustij 1783 en dat wel opmerkelijk is juist in het midden van de predickdienst, is begonnen te breeken door steenen of te vallen, waardoor bijna elk ontstelt wierde en harde liep om zijn leven te bergen'*. Daarna zijn ze vervangen door een houten tongewelf met plafondrozetten. Deze werden vervaardigd door J.G. Reusscher; de zwart gemarmerde kooflijsten met consoles zijn ook van zijn hand.

Na het instorten van de gewelven werden de hoge topgevels aan oost- en westzijde afgebroken en kreeg de kerk het huidige schilddak. De zuidingang met de oude inscriptie werd in de oude staat hersteld. De oude, zwaar beschadigde sluitsteen van de zuidingang met daarin een wijdingskruis gebeiteld, zit nu samen met een sluitsteen uit 1783 aan de binnenkant van deze ingang. De dichtgemetselde vensters in west- en zuidgevel, alsook twee toegangspoorten in noord- en zuidgevel konden niet in oude glorie worden hersteld. De toren uit 1806 staat een flink stuk los van de kerk. Hij heeft galmgaten met ronde bogen en een afgeknot tentvormig dak met daarop een open spits. Kerkelijke archieven vermelden een voorganger van de huidige toren.

Binnenin de kerk is de hoge, witte ruimte gedekt met een houten tongewelf in een zachte blauwgroene kleur. Interessante meubels zijn een door meester Johan Berentz in 1625 gesneden kansel in renaissancestijl en het grote klankbord daarboven van de hand van Jan Rijnburg van ná 1783. De oude collecteschaal van koper met smeedijzeren voet uit de 17e eeuw fungeert nu als doopvont in het koor. Een koperen bekken met smeedijzeren arm dat ooit vast zat aan de preekstoel, is nu terug te vinden bij het portaal onder het orgel. De rijen stoelen worden afgesloten door een eikenhouten balustradehek uit 1637. Het fraaie orgel is in 1862 gebouwd door Petrus van Oeckelen en in 1961 gerestaureerd door Mense Ruiter. Het orgel wordt bekroond door een adelaar.

SOGK ©2015